

Fedor Gassner

Adviseur Milieu en
gezondheid GGdRU

Klimaattop 1 december
2023

Gezonde leefomgeving - definitie (030-6086086 & mmk@ggdru.nl)

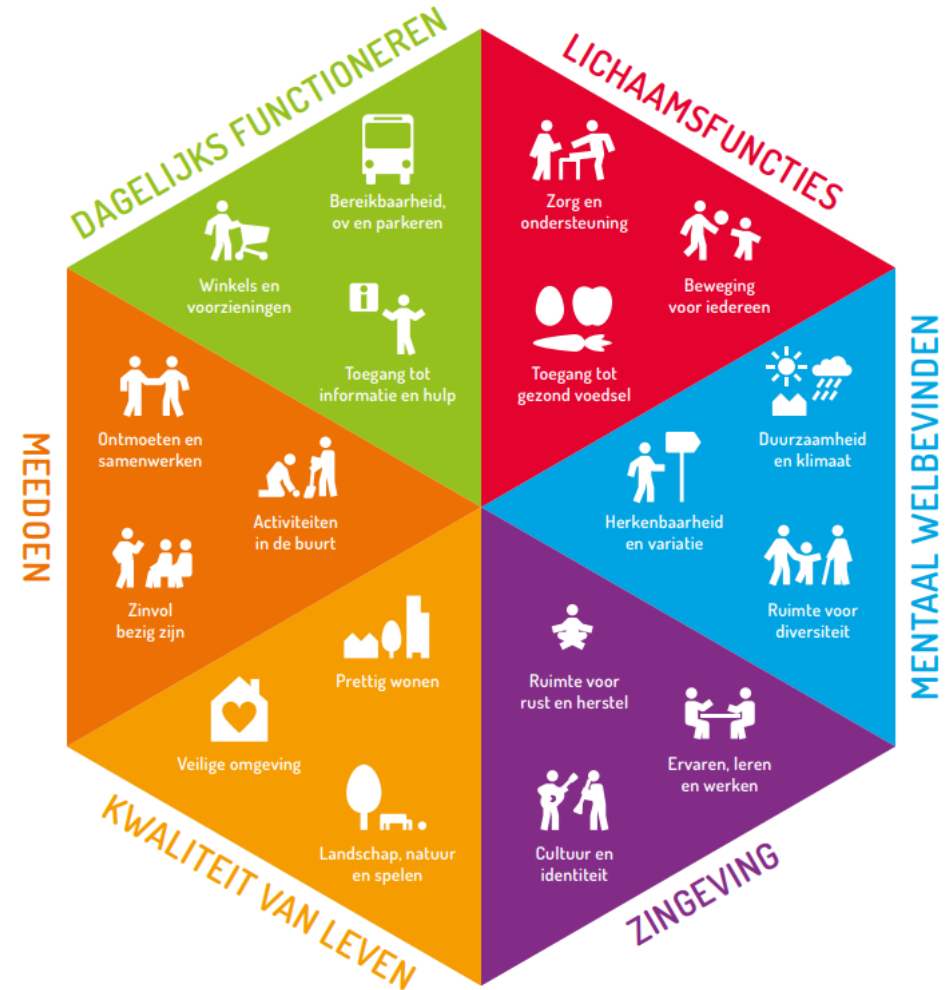
Een gezonde inrichting van de leefomgeving **bevordert de gezondheid**. Een gezonde leefomgeving is een omgeving die bewoners als **prettig ervaren**, waar **gezonde keuzes gemakkelijk en logisch** zijn en waar **negatieve invloed op gezondheid zo klein mogelijk** is.

De gemeente is mede verantwoordelijk voor de publieke gezondheid (beschermen, bevorderen zowel fysiek als mentaal). Zorg voor de publieke gezondheid is vastgelegd in de Wet publieke gezondheid (Wpg).

Gezondheidsaspecten leefomgeving

DE ZEVEN THEMA'S VAN DE OMGEVINGSVISIE PROVINCIE UTRECHT

In de Omgevingsvisie zijn zeven thema's uitgewerkt. Per thema maken we belangrijke keuzes.

Kernwaarden GGD GHOR – betrek de GGD

Kernwaarde 1

Rookvrije omgeving

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 2

Aantrekkelijke plekken

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 3

Gezond gewicht

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 4

Wonen en druk verkeer

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 5

Voorzieningen dichtbij

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 6

Actief vervoer

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 7

Fiets- & OV-verbindingen

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 8

Gezond binnenklimaat

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 9

Prettig wonen

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 10

Geschikte woningen

[Meer informatie](#)

Kernwaarde 11
Klimaatadaptieve omgeving

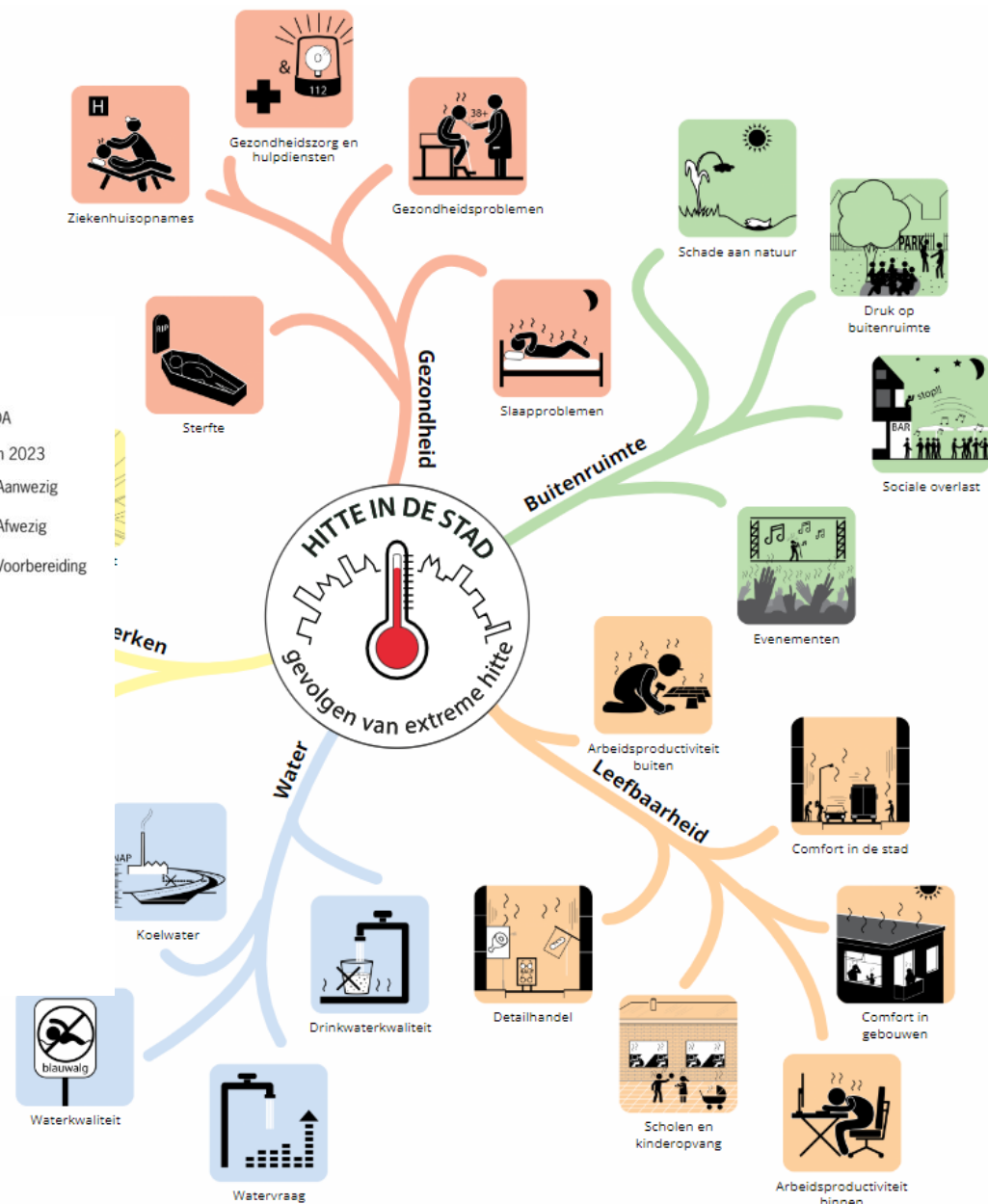
Overlastgevende
bedrijven op afstand

Wonen en druk verkeer
zijn gescheiden

Overlastgevende
bedrijven op afstand

OV en fietsverbindingen
tussen de kerren

Hitte – brede effecten

[Mindmap - Mindmap hitte in de stad \(hittebestendigestad.nl\)](http://hittebestendigestad.nl)

[NAS-adaptatietool - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](http://klimaatadaptatienederland.nl)

Legenda

NAS adaptatietool voor de analyse van klimaatrisico's

Trends

- Het wordt warmer
- Het wordt droger
- Het wordt natter
- De zeespiegel stijgt

Sectoren

- Waterhuishouding
- Natuur
- Landbouw, tuinbouw en visserij
- Gezondheid
- Recreatie en toerisme
- Infrastructuur
- Energie
- ICT en telecom
- Veiligheid
- Gebouwde omgeving en ruimtelijke ordening

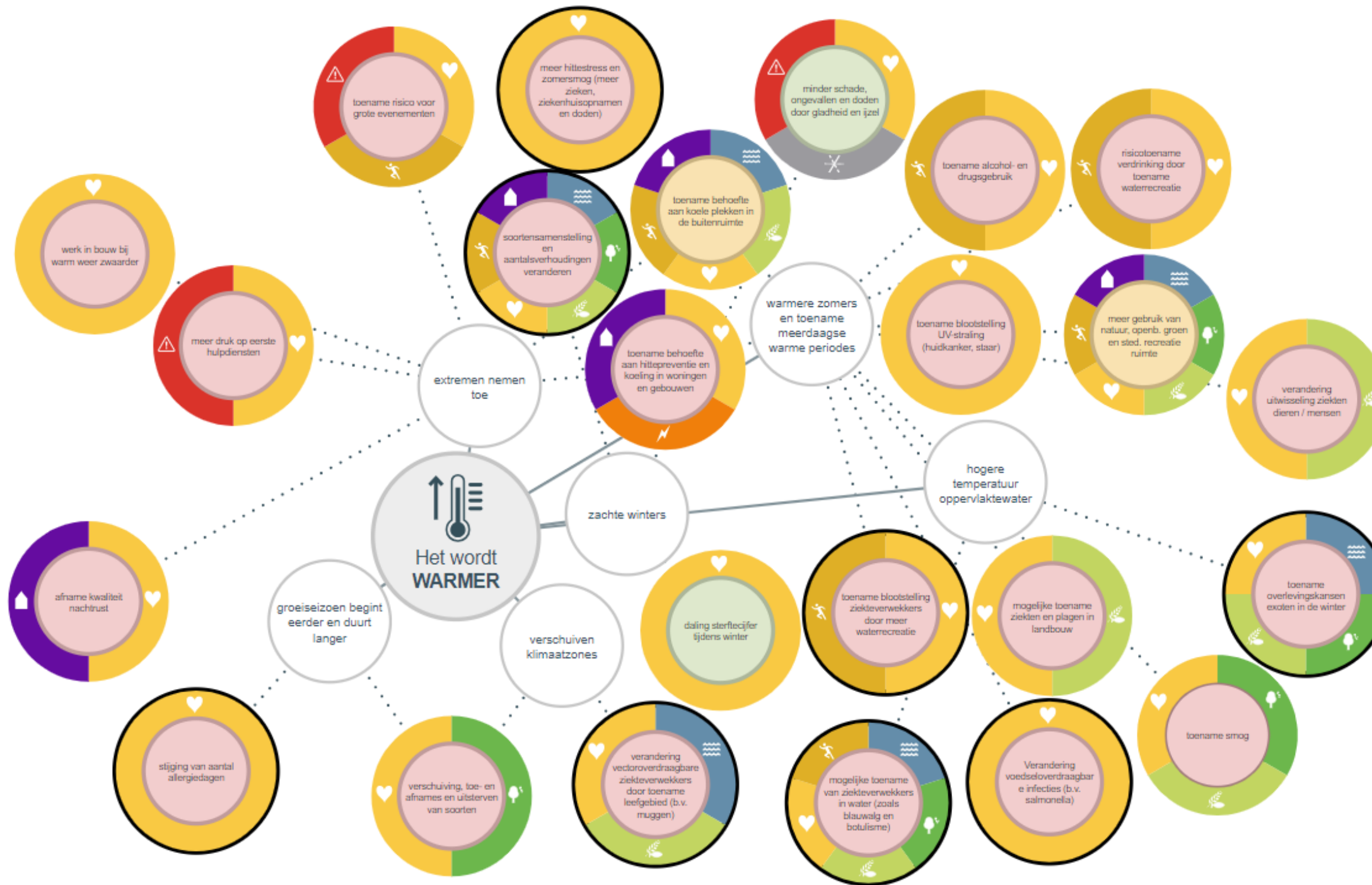
Impact

- Groot gevolg - deze eeuw
- Middelgroot tot groot gevolg – dit decennium

Aard gevolgen

- Gevolg is bedreiging
- Gevolg is kans
- Gevolg is onduidelijk

Disclaimer: Deze visualisatie is een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid en daarmee onvolledig. Niet alle causale verbanden zijn weergegeven. Meer informatie: www.ruimtelijkeadaptatie.nl/nas

Klimaatadaptatie: positieve (+) en negatieve (-) gezondheidseffecten

Blauwe adaptatie (waterelementen)

+Verkoeling +mentale gezondheid +lichaamsbeweging

-Infectieziekten –blauwalg –chemische verontreiniging

Groene adaptatie (groenelementen)

+verkoeling +minder sterfte door hitte +Mentale gezondheid +vermindere overgewicht, diabetes type 2, hart- en vaatziekten +Werking immuunsysteem +beter geboortegewicht +levensduur +nachtrust +concentratie, geheugen en leerprestaties

-Pollen -dierplagen –infectieziekten (*biodiversiteit kan ook risico-onderdrukkend werken)

Sociale adaptatie (lokale hitteplannen, gedragsverandering consumenten, mobiliteit)

+minder sterfte door hitte +meer bewegen

!rekening houden met kwetsbare groepen !rekening houden met lage inkomens, cultuur- en taal

Stedelijke adaptatie (aanpassing gebouwen en infrastructuur)

+minder hittesterfte

Voorwaarden en voorbeelden

Goede samenwerking: verbinding fysiek en sociaal domein

Meekoppelkansen met energietransitie, mobiliteit, eenzaamheid, bouwopgave etc

Voorbeeld: lokale hitteplannen

Sluitstuk *gezondheid* op klimaatadaptatie *gebied* en *gebouw*.

Inwoners centraal

© Hollandse Hoogte / Patricia Rehe (Bron: CBS)

Bronnen en achtergronden (niet op 1-12 gepresenteerd)

Instrumenten klimaatadaptatie: klimaatadaptatienederland.nl

[Alle hulpmiddelen - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](https://klimaatadaptatienederland.nl)

[Klimaat-effectatlas - Klimaatadaptatie \(klimaatadaptatienederland.nl\)](https://klimaatadaptatienederland.nl)

Instrumenten Gezonde leefomgeving: www.gezondeleefomgeving.nl

GGDGHOR kernwaarden: ggdghor.nl/onderwerp/gezondeleefomgeving-kernwaarden

Kaarten breed: www.atlasleefomgeving.nl

Rapport WUR: [Beleidsdenken over stedelijk groen en gezondheid](#)

Positieve gezondheid: [Positieve Gezondheid in Woon- en Leefomgeving - Institute for Positive Health \(iph.nl\)](https://iph.nl)

Gezondheidsrisico's groene en blauwe klimaatadaptatie: [Blauw en Groen, goed doen \(GGDrU\)](#)

Hittebeleid en Lokale hitteplannen

Doorvertaling van Nationaal Hitteplan op **gemeentelijk** niveau

Doel: Verminderen/voorkomen gezondheidseffecten hitte

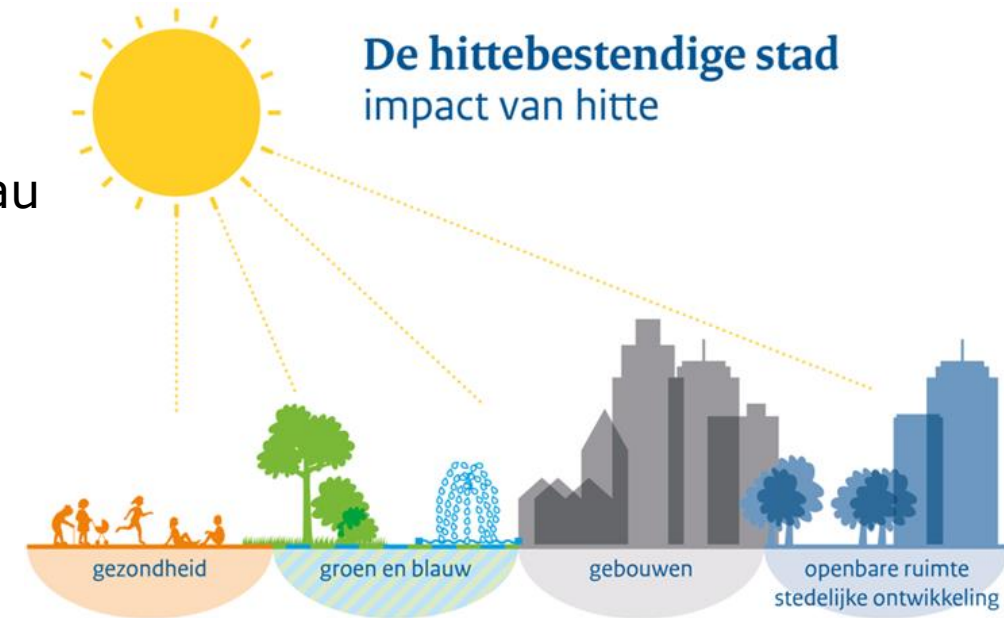
Lokaal vastleggen:

- Verantwoordelijkheden
- Taken
- Gemeente, GGD, zorgpartners, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties (kerken, buurtcentra, etc)

Bevorderen (samen)zelfredzaamheid

Grotendeels **communicatieplan**

Opstap naar **hittecrisis**

[RVO | Klimaatadaptatie - Menukaart Hitte](#)

- 1 **Algemene Processtappen**
[BEKIJK DE PROCESSTAPPEN](#)
- 2 **Processtappen per thema**
[BEKIJK GEZONDHEID](#)
[BEKIJK GEBOUW](#)
[BEKIJK GEBIED](#)
- 3 **Aanvullende processtappen per hitte-effect**
Bekijk processtappen per effect in onderstaande Menukaart

Factoren voor de vermijdbare ziektelast in Nederland

Aandeel in totale ziektelast

>10%

<1%

Gezondheidseffecten klimaatverandering

Gezondheidseffecten van klimaatverandering
Welke kennis hebben we nodig? Klik op de teksten

ZonMw

Hittestress

UV-straling

Voedselkwaliteit

Ziektes door insecten en andere dieren

Green Deal

Green Deal Duurzame Zorg 2.0

Allergie

Gevolgen van maatregelen

A

B

C

D

Infecties door water

Mentale gezondheid

Een onderzoeksprogramma levert kennis en oplossingen

© ZonMw 2020

Kennisagenda Klimaat en gezondheid

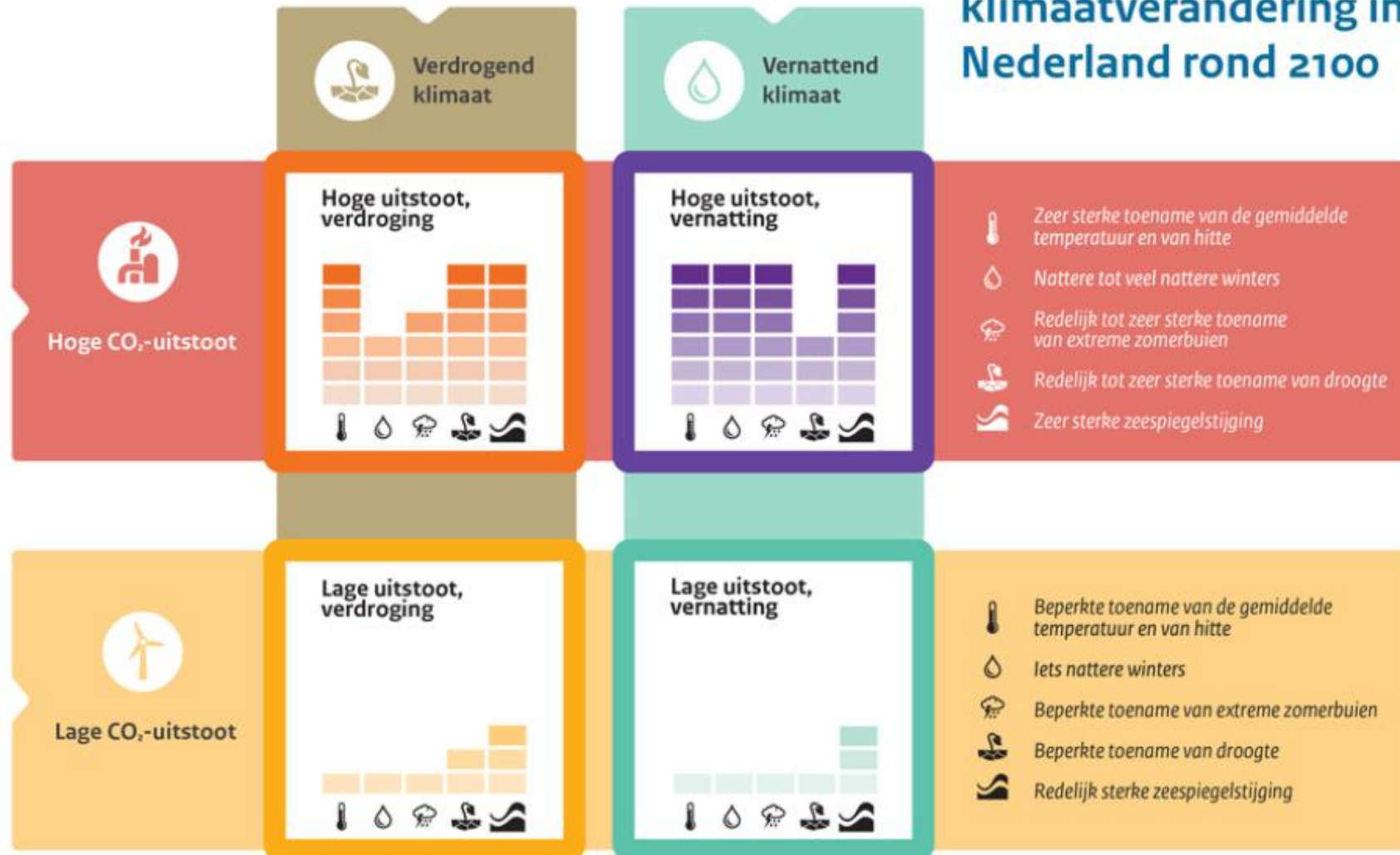
Download deze graphic als pdf

Verder praten? Mail het ZonMw-klimaatteam

The infographic illustrates the health impacts of climate change in a city and nature setting. It features several callout boxes with text labels: 'Hittestress' (Heat stress) showing a construction worker on a hot day; 'UV-straling' (UV radiation) showing a person sunbathing; 'Voedselkwaliteit' (Food quality) showing a woman holding her stomach; 'Ziektes door insecten en andere dieren' (Diseases from insects and other animals) showing a woman walking under a tree; 'Green Deal' and 'Green Deal Duurzame Zorg 2.0' (Green Deal Sustainable Care 2.0) showing a hospital; 'Allergie' (Allergy) showing a person sneezing; 'Gevolgen van maatregelen' (Consequences of measures) showing a house with solar panels and wind turbines; 'Infecties door water' (Infections from water) showing a man in a lake with a warning sign; and 'Mentale gezondheid' (Mental health) showing a person sitting on the grass. A circular callout on the right states 'Een onderzoeksprogramma levert kennis en oplossingen' (A research program provides knowledge and solutions). The bottom of the image contains three navigation buttons: 'Kennisagenda Klimaat en gezondheid', 'Download deze graphic als pdf', and 'Verder praten? Mail het ZonMw-klimaatteam'. The GGD regio Utrecht logo is in the bottom left corner, and the copyright notice '© ZonMw 2020' is on the left side.

Klimaatverandering -> klimaatadaptatie

Vier scenario's voor klimaatverandering in Nederland rond 2100

[KNMI klimaatscenario's 2023](#)